

CUNOSTINTE FOLOSITOARE

Seria B.

„SFĂTORI PENTRU GOSPODARI”

SUB DIRECTIVA REDACȚIONALĂ A D LUI PROF. UNIVERSITAT

I. SIMIONESCU

OFTICA (TUBERCULOZA)

DE

Dr. EMIL GHEORGHIU

Seria B.

CĂRTEA ROMÂNEASCĂ

No. 13

Prețul Lei 2.--

Către cititorii noștri

Unul din punctele principale ale programului Societății de editură „Cartea Românească“ a fost și scoaterea de biblioteci pentru răspândirea culturii în mulțime, pe prețuri cât de eftine, în care scop s'a înființat de societate un *fond Cultural special*.

Dând întâietate clasicilor literaturii românești, am scos biblioteca «*Pagini alese din Scriitorii Români*». Căutarea neașteptată ce am găsit, ne dă curajul, chiar cu riscul de sacrificii, să complectăm programul propus scoțând și broșuri cu conținut științific. Lupta economică se bizue pe datele științii. Acea țară va dovedi, ai cărei locuitori nu vor munci dibuind ca prin negură ci vor fi conștienți de ce voesc și de ce pot săvârși. Economisirea timpului și a brațelor, ca și agerimea minții în născocirea zilnică a mijloacelor de lucru, știința le procură mai cu ușurință.

Potrivit acestora apărem astăzi cu cele dintâi broșuri din «*Cunoștințe folositoare*», titlul general ales pentru ele. Vor ieși cu timpul, săptămânal, în patru serii. Fiecare serie cu o anumită natură de cunoștinți, va avea o copertă și un subtitlu deosebit, iar paginajul lor va fi astfel în cât se vor putea întocmi la sfârșit într'un volum deosebit.

Seria A, cu subtitlu: *Știința pentru toți*, va trata pe înțelesul tuturor, diferite probleme științifice din toate domeniile, menite să lărgescă și întărească cunoștințele fiecăruia.

Seria B, cu subtitlu, *Sfaturi pentru gospodari*, cuprinde subiecte cu aplicarea cunoștințelor în viața de toate zilele, ținând seamă mai ales de trebuințele igienice, agricole, etc. ale populațiunii noastre rurale.

Seria C, cu subtitlu: *Din lumea largă*, cuprinde descrierea locurilor, lucrurilor și a oamenilor din alte țări. Experiențele altor popoare mai vechi, știute de oricine, pot cruța munca de încercare a popoarelor mai tinere.

Aceste serii vor fi scoase sub îngrijirea redacțională a D-lui I. Simionescu membru al Academiei Române și Profesor la Universitatea din Iași.

SERIA B.

No. 13.

CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE
SFATURI PENTRU GOSPODARI

OFTICA (TUBERCULOZA)

DE

Dr. EMIL GHEORGHIU

BCU Cluj / Central University Library Cluj
(cu 8 figuri în text)

BUCUREȘTI

EDITURA „CARTEA ROMÂNEASCĂ” S. A.

7459

222161

BCU Cluj National University Library Cluj

INTRODUCERE

După marele război care ne-a întregit țara, creând România mare, după ce am răpus pe dușmanul din afară, mai avem de răpus și alți dușmani răi din lăuntru. Poate cel mai crud este oftica, boala care omoară pe an 30.000 numai în vechiul regat, aproape 1.000.000 de oameni zac în țara întreagă. Este o datorie națională pentru a lupta contra acestui rău, căci țara noastră, bogată în de toate, are nevoie de o populație sănătoasă.

Oftica este periculoasă nu numai pentru că face pe om să zacă, dar fiindcă dela fiecare ofticos poate să se molipsească alții; dacă nu se iau măsuri, ea se va întinde din ce în ce mai mult, amenințând lumea întreagă.

Tuberculoza este considerată ca boala cea mai ucigătoare de pe suprafața pământului și aproape o persoană din patru, între 15 și 60 ani, moare de oftică.

Principii de igienă în vederea sănătății pu-

blice avem slavă Domnului și trebuie să le aplicăm. Pentru a le aplica, trebuie să le cunoaștem. Răspândirea lor în mulțime este scopul acestei cărțului; astfel vom pricepe cel puțin cu toții ce pericol distrugător se află în noi, lângă noi. Numai când vom înțelege ce este, apărarea va fi mai ușoară.

Acesta este, de altminterlea, rolul bibliotecii de față, rol de o deosebită importanță socială; inițiatorii ei merită, sunt sigur, recunoștința acelor ce se vor lumina pentru înfăptuirea binelui.

CAP. I.

CE E OPTICA ?

A) *Câteva cuvinte asupra bolilor pentru a pricepe ce-i și optica.*—În Franța a trăit în secolul al XIX-lea cel mai mare binefăcător al lumii, savantul *Pasteur*. El a tălmăcit cauzele bolilor și a putut descoperi semințele care băteau molima. Bolile care au o sămânță ce se răspândește, pe care o putem respira, înghiți, care poate pătrunde în trupul nostru, sunt *contagioase* sau *molipsitoare*. Sămânța bolilor nu se vede, decât cu lunte sau ochiane puternice (microscop). Sămânța aceasta pe care nu o vedem cu ochii liberi este atât de mică, încât i s'a și dat numele de *microb* (adică ființă mică).

Microbul roade organele, căci el se hrănește din el, otrăvind trupul nostru printr'un lichid otrăvitor ce produce. După cum șarpele când mușcă lasă în rană otrava-i vătămătoare și de multe ori ucigătoare, tot așa și microbul ne poate otrăvi.

Cine nu a văzut un om ori o vită atinsă de tetanos cum se zvârcolește ca un otrăvit de o mușcătură de șarpe.

Știința a ajuns să-i vadă, să-i cunoască după formă și să știe la ce boală corespund. Dacă boala are o sămânță, pe care fără să vrem o semănăm în trupul nostru, grija tuturor trebuie să fie stărpirea ei.

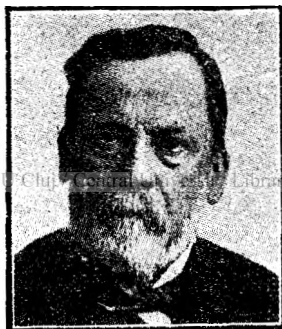

Fig. 1. PASTEUR.
(1822—1895).

Măsurile de luat fac parte din o știință care luptă pentru ca să scadă numărul bolilor și care poartă numele de *Higienă*, cel mai mare progres științific modern.

B) *De unde vin microbii?*—Cei vechi, cari nu știau nimica despre microbi, cunoșteau molipsirea, din observația de toate zilele. Unii credeau în miasme ce răspândesc molima, pe care o duc

vântul. *Pasteur* a explicat că boala molipsitoare fără microb nu se poate¹⁾.

Sămânța pe care o purtăm cu noi și de multe ori stă liniștită în nas, gât, mațe, fără a ne vătămă, din o cauză oarecare încolțește și dă boala. Când sămânța încolțește nu totdeauna omul o simte, uneori însă tânjește, căci microbul după ce-și alege organul, se pune pe distrugere nu pe fabricarea de otravă sau toxine.

C) *Terenul*.—Precum o sămânță are nevoie de anume pământ ca să încolțească, tot așa și microbul își caută terenul favorabil: *trupurile slăbite*. Căci introducerea microbului în trupul omului dă naștere la o luptă aprigă, dacă învingem scăpăm de boală, de nu vom zace la pat. Când omul este slab și prăpădit, se înțelege dela sine că nu va putea lupta și este invins dela început. Așa unii convalescenți de după boală, de tifus de exemplu, pot lua alt microb și capătă altă boală, căci apărarea lor este foarte slabă; tot așa cei flămânzi. Câte boli nu se întind azi în Rusia unde mor de foame cu milioanele din cauza regimului ce se menține prin teroare (*bolșevism*); acei ce înlocuesc hrana prin băuturi spirtoase (*alcolici*), pregătesc brazdă bună pentru sămânța bolilor.

Greșesc cei cari cred că rachiul este hrănitor; trebuie să știm că într'un pahar de bere este mai

¹⁾ Vezi și Dr. I. Gheorghiu. *Viața microbilor în Cunoștințe folositoare*, Seria A (Știință pentru toți) No. 6

puțină substanță hrănitore decât făina ce s'ar afla pe vârful unui cuțit. Dar și condițiile rele în care trăesc unii muncitori, fără aer, lumină, îi slăbesc, iar boala se prinde de ei ca năravul.

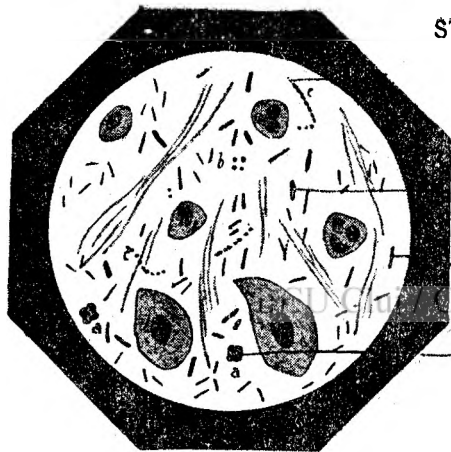
Boala se leagă nu numai de trup chinuit ci și de suflet necăjit. Omul trebuie să fie voios, căci se cunosc mulți bolnavi cari au luat boli grele după supărări mari.

Microbul este nemilos căci caută să invingă. Dacă ajunge să ne îmbolnăvească—uneori scăpăm mulțumită numai armelor pe care ni le-a dat știința pentru a lupta contra lor; alte ori nu putem duce boala până la sfârșit căci moartea se arată (boala acută) sau microbul se așează pentru un timp îndelungat și nu-l mai putem scoate decât anevoae (boală cronică).

Toate aceste fapte atârnă în cea mai mare parte de teren. Medicul, ca și agricultorul cunoscător, este chemat să judece terenul și astfel el se pronunță dacă boala va doborî sau dacă bolnavul va scăpa. Unele terene sunt prielnice microbului. Așa la acei care au zahăr în sânge (diabeticii) odată ce microbii au pătruns, cu greu îi mai scoți; ei găsesc zahăr pe care-l mănâncă, și dă adesea în gangrenă; tot așa microbul ofticei se prinde repede de ei și mulți ajung ofticoși. Nu fiecare om are acelaș teren, și e deosebit dela unul la altul.

Unii ofticoși își duc boala timp îndelungat; el se însoară de mai multe ori, infectând soțiile

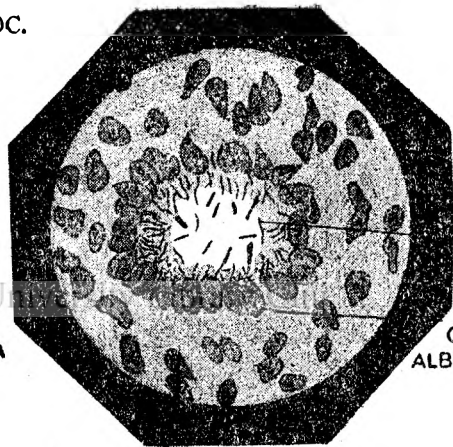
STREPTOCOC.

B.K.

B.K.

SARECINA

B.K.

CELULE
ALBE DIN SANGE

Fig. 2. Bacilul lui Koch (B. K.)

Fig. 3. Cum se dispune celulele albe din sânge pentru ca se lupte contra microbului (B. K.). Microbi sunt strânși de un cordon de celule, care ne apără contra lor.

cari pot muri pe când ei își duc viața mai departe. Sunt însă condiții cari modifică acest teren făcându-l prielnic pentru molipsiri.

Așa este *răceala*.

D) *Ce-i oftica?* — Este introducerea în organismul nostru al unui anumit microb care atacă diferitele părți din trup. Acest microb, ca un mic bastonaș după cum se vede în figura No. 2, distruge organele, otrăvindu-ne.

Descoperit de un german, profesorul *Koch* dela Berlin, el poartă numele de microbul sau bacilul lui Koch (1882). Cu toate acestea, înaintea lui Koch un mare medic francez *Villemin* (1865), măcar că nu cunoștea microbul, a atras atenția că toate produsele tuberculoase (scuiat sau urină) pot răspândi oftica.

Microbul se află în scuiat și mai ales în acele cazuri ce poartă numele de *ftizie*, cu microbul localizat în plămâni (ftizici cu forme deschise). De aceea microbul este răspândit în camerele de bolnavi, în spitale, în vagoanele de drum de fier, în tranvae... Bolnavul când vorbește îl răspândește la distanță de el prin stropirea cu scuiat. Trotoarele orașelor mari sunt pline de microbi; de pe trotoare îl luăm, când călcăm în scuiat de ftizic și-l aducem acasă, iar copilașii îl duc la școală, unde frecând picioarele de podele îl răspândesc în aerul clasei.

Numai așa se înțelege ce primejdie se trage din obiceiul prost: *de a scuița (stupi) pe jos*.

Lumea trebuie să se convingă că a *scuipă (stupi)* pe jos este un adevărat pericol și ar fi bine ca să se învețe să se ia măsuri de a amendă pe toți acei cari nu-și dau seamă de răul care-l fac.

Microbul ofticei mai este răspândit și de *muște*. Cu toții ne amintim ce dezastru a produs păduchele în răspândirea tifosului exantematic, care a secerat atâtea vieți în timpul războiului.

Fig. 4. PROFESORUL KOCH.
(1843-1910).

Fără păduche nu am fi avut tifos. Dar *musca?* Ea se plimbă pe murdării, pe stupitul uscat al bolnavului de unde ia microbi și-i duc pe mâncările noastre. De pe murdăriile unui bolnav de tifos duce sămânța bolii pe pâinea neacoperită și ne poate da tifosul. De pe scuipătoarea unui ofticos trecând pe mâncarea rece o spurcă, făcând-o vătămătoare. Când își freacă picioarele de dindărăt, pare că face anume; tot praful cu microbi

de pe ele îl imprăştie în locul în care se curăţă, semănând fel de fel de boli.

Muştele mai sunt vătămătoare pentru că îşi depun escrementele lor proprii (cari conţin microbi ce i-au înghiţit de prin gunoae) pe pâinea noastră, pe mâncarea noastră. Numai acel ce nu vrea să înţeleagă nu vede ce pericol este musca. O bună gospodărie nu trebuie să aibă muşte. Din cauza murdăriilor care nu se ridică sau care nu se ard nu ducem însă lipsă de muşte; ele trebuiesc distruse pentru curăţenia cea mai sănătoasă.

Tuberculoza este o boală ce atacă toate organele. Deşi mai des întâlnită la plămâni, totuşi nu este organ care să nu fie atacat de ea. Aşa o găsim în ficat, rinichi, prapur (peritoneu) testicul, în fine dela aparatul respirator până la oase. Ofticos este şi scrofulosul, ofticos este şi acel cu genunchiul umflat (tumoare albă), ofticos este şi cocoşatul, care are microbul localizat la oase (a se vedea fig. 5, 6, 7). Microbul este acelaş, arătările nu sunt la fel, căci alt rol joacă plămânil în organismul nostru şi alt rol ficatul sau rinichiul.

Câţi au rămas şchiopi după ce au avut coptură la incheeturi (coxalgie) care vine din oftică după cum acei care au abcese la oase, buboaiie reci ce nu se mai sfârşesc dar cari slăbesc mereu pe bolnav (caşexia).

Dacă oftizicul înaintat se cunoaşte de multe ori lesne şi-l arată lumea cu degetul spunând: E of-

ticosi, sunt tuberculoși ce nu se recunosc, căci microbul este localizat în ghinduri, unde produce puroi și cu starea generală ce nu pare rea (fig. 6). Dintre toți, sunt periculoși ofticoșii la plămâni (ftizici), căci ei au în scuișat microbul; ceilalți nu sunt molipsitori. Intre ftizici (bolnavi de piept) și ceilalți tuberculoși există o deosebire. Cei din tîi tușesc, au dureri de piept, junghiuri, scuișă

Fig. 5. Genunchiu tuberculos.

mult și des, uneori scuișă sânge (hemoptizii). Ceilalți au manifestări cu abcese la oase, încovăcirea coloanei vertebrale (boala lui Pott). Aceștia din urmă pot deveni ftizici prin mutarea microbului la plămâni, alteori mor de meningită când microbul ajunge la creier (generalizare tuberculoasă).

Recunoașterea bolii se face de medici, ei dis-

pun de mijloace sigure pentru a o descoperi: *căutată dela început oftica se vindecă*, căci după cum a spus un mare dactor, *Grancher: Tuberculoza este boala ce se vindecă cel mai sigur dintre toate bolile cronice.*

Descoperirea ofticei dela început se mai face și cu razele X. Dacă se fotografiază pieptul cu ajutorul acestor raze, se poate deosebi un plămân

Fig. 6. Scrofula.

sănătos de altul bolnav. Plămânul sănătos este transparent peste tot, se poate vedeă cum este mâncat de boală; ofticosul când este inaintat, are în plămâni un loc gol ce poartă numele de *Cavernă*. (fig. 8 C.) Pentru ca tuberculoza la plămâni să se caute bine la început, se cere o alimentare bună și aer de munte, pe când tuberculoza la oase sau la ghinduri foarte răspândită la copii, cere

tratamente chirurgicale (puncții, injecții modificatoare sau sclerogene, imobilizare în ghips etc.) ce dau rezultate bune în aerul binefăcător de mare. La mare se trimesc copiii rachitici și scrofuloși sau limfatici, căci muntele din contra, poate să expună la scrofuli.

În rezumat *tuberculoza sau oftica este o boală contagioasă sau molipsitoare*. Ori și când înghi-

Fig. 7. Cocoșat (ghebos) tuberculos.

țim microbi ei pot găsi terenul propice dezvoltării lor. Putem spune că nu avem epidemii propriuzise căci microbul tuberculozei se găsește oricând și aproape pretutindeni.

Dacă tuberculoza s'ar prezintă ca holera, sub formă de focare de holerici, s'ar combate mult mai ușor. În Rusia se iau măsuri drastice, când se

iveau focare de holeră. Se izolau satele cu cor-
doane de soldați, acei bănuți de holeră erau
condamnați și se sacrificau câteva focare pentru
a se feri țara întreagă. Dar cu tuberculoza este
mai greu, căci fiecare înghițim acest microb; cei
zdraveni, rezistă, căci microbii sunt încercuiți ca
într'un zid de mineralele ce le avem în corp. A-
ceastă zidire sau petrificare se constată la au-
topsie, când pipăim plămânul, unde bănuim că
ar fi fost atacat. Molipsirea se face dela om la
om, dar și dela om la animale și dela animale la
om, cum vom vedea mai la vale.

E) *Terenul în oftică.* — Cum nu putem face
să crească grâu pe stâncă, tot așa microbului tu-
berculozei nu-i merge ori și unde, căci s'ar di-
struge omenirea întreagă.

Microbul are nevoie de trupuri plăpânde, ce
luptă greu contra bolilor. Cine are organismele
mai delicate decât copiii? *Să-i ferim de a veni
în contact cu microbii ofticei prin orice mijloc
vom putea.*

Copilul este cel mai expus în primii 10 ani dela
naștere. El poate lua boala dela ai săi sau din
laptele ce ar proveni dela o vacă tuberculoasă.
Tuberculoza, cum am spus, există și la animale
și tuberculoza bovidă este periculoasă, prin *car-
nea* ce o mâncăm sau prin *laptele* ce-l bem, sau
prin *untul* făcut din lapte nefiert.

Rolul veterinarului și al medicului la țară este
foarte important pentru a stabili această conta-

giune în gospodăriile oamenilor. Un gospodar cumpără o vacă cu oftică, el nu o știe și poate să-i molipsească pe ai lui și pe el; de aceea totdeauna când cumpără o vită trebuie să ceară și *biletul de sănătate*, dat în toată conștiința de veterinarul regiunii. Câte neajunsuri nu vin pentru gospodăriile țărănești când există oftica în vre-o exploatare agricolă.

G) *Alcoolismul și oftica*. La orașe și la sate alcoolismul este un pericol: s'a creat lige antialcolice în toate țările civilizate și pe afișele lor stă scris:

Alcoolismul așterne patul ofticei; sau oftica se ia la crâsmă; sau tuberculoza este boala mizeriei la bețivi cât și a neștiinței.

În orașe mai ales, în crâșmele murdare se ia oftica lesne. Acolo toată lumea scuipă pe jos și praful crâșmelor este mai dăunător decât însăși otrava, rachiul sau vinarsul băut.

S'a calculat la 100.000 de oameni câți mor de oftică și câți de alcool și s'a văzut că într'un an mor de:

Intre 25-30 ani	35-45 ani	45-55 ani	55-65 ani
A. Oftică . 774 . . .	801	801	558
B. Alcoolism . 170 . . .	209	182	135

Până la 35 de ani cazurile de alcoolism sunt mai numeroase (209), deoarece la această vârstă oftica seceră cele mai multe vieți omenești.

'*Alcolismul* nu atâta prin alcolul înghițit, care este o mare otravă, dar și prin mizeria ce o seamănă, prin alimentarea proastă, prin gospodăria murdară pe care bețivul nu o mai îngrijește *este un pericol cât se poate de îngrijitor.*

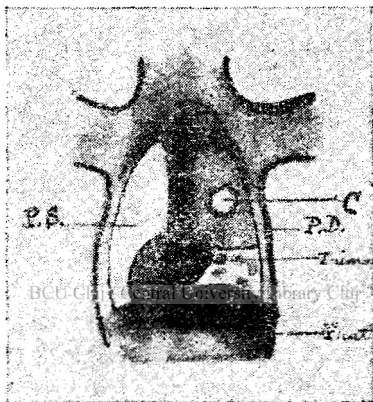

Fig. 8. *Cum se vede un plămân bolnav la razele X. In plămânul drept (P. D.) se vede o umbră și locul e mâncat de boală (plămânul drept de ofticos).*

Tot alcolul expune pe oameni la *boli lumești*, care prepară terenul pentru oftică. Din 1000 de bărbați ce iau boli lumești, *aproape jumătate erau în stare de beție*. Dar urmașii alcolicilor, ai sifiliticilor, acești bicisnici ce-ți fac milă, unii viitori cerșetori, *nu sunt candidații la oftică?*

Franța pierde pe fiecare an un corp de armată

din cauza numai a alcoolului, iar la recrutările dela noi, din județe ca: Muscel, Dâmbovița, Vâlcea, Prahova, unde se bea țuica cu ceașca mare, s'au respins 30% din tinerii ce s'au prezentat la recrutare. *Putem spune cu drept cuvânt, că combaterea alcoolismului face parte din combaterea tuberculozei.*

Atât alcoolul cât și bolile lumești¹⁾ compromit rasa prin moștenirea ce o lasă la urmași (hereditate). Toate aceste pericole sociale cunoscute trebuiesc combătute pentru a putea învinge în lupta atât de grea, dar plină de speranțe, *lupta contra bolilor distrugătoare* (oftică, sifilis, alcoolism).

BCU Cluj / ~~Central University~~ Library Cluj

¹⁾ A se vedea broșura No. 8. Seria B. E. G.

CAP. II.

LUPTA CONTRA TUBERCULOZEI.

Dacă tuberculoza era înainte de război una din bolile cele mai răspândite în lume ce ne îngrozează prin marea ei mortalitate, (*2 milioane de morți pe an*), după război numărul ei s-a sporit și mai mult.

Putem spune că dacă au încetat victimele glonțului, pacea ne aduce spectacolul trist al victimelor bolilor ce nu cruță. Există o explicație a acestui fapt. În timp de război toată activitatea este concentrată pentru a doborî pe adversar, așa că lupta contra bolilor este amânată pentru mai târziu. Tuberculoza ce nu așteaptă decât ocazia prielnică ca să-și facă victime, prosperează—în timp de campanie, ajungând la cifre de victime îngrijitoare.

Atât militarii cât și civilii o iau; ei sunt slabi, unii de lipsurile frontului, ceilalți de mizeria aprovizionării de tot felul. Am văzut mai sus că

viața chinuită duce la oftică. De aceea pe lângă tuberculosul ce vine la locul lui de obârșie, de pe front, găsim în casele sărăciei pe acei cari lipsiți de mijloace, au luat aceeași boală.

Cine nu-și amintește de acei soldați slăbănogiți, încorporați pentru nevoile armatei, cari la un moment încep a tuși, scuipă sânge, căci s'au oftigit. Ei sunt evacuați la spital, unde va găsi convalescenți de alte boli (tifos de tot felul) cărora le vor transmite sămânța ofticeii. Astfel camarazii de pe front pot răspândi boala ori unde vor fi trimiși. Dar rezerviștii care duceau boala cu microbii în ei (boală cronică); unii lucrau, alții se ocupau de ale lor fără a ști că erau purtători de o boală ce-i lasau în pace o bucată de vreme și numai în urma unei ploi, a unei răceli, se oftigesc, căci sămânța răului a incolțit, omorându-i în scurtă vreme.

Pentru acei cari s'au întors la căminul lor, după primele momente de bucurie, urmează de multe ori desnădejdea bolii. Ei scuipă în casă, iar ai săi cari nu aveau nimic, înghit microbul și se molipsesc de oftică. Astfel se contamenează localități întregi și cu toate că pare curios oftica la sate, unde nu lipsește aerul, totuși condițiile de igienă sunt de așa natură încât binefacerile aerului curat de multe ori întrecut de alte condițiuni rele.

De aceea după războaie, grija statelor este mare pentru a apăra sănătatea, iar la noi nu este grije

mai mare pentru guvern, decât de a stăvili răul, concentrând actualmente în acelaș minister al muncii tot ce se referă la sănătate, și înscriind în programul activității de guvernământ marea luptă de întreprins contra tuberculozei.

Pe lângă grija guvernului, pretutindeni și particularii formează societăți de combatere a tuberculozei. Așă este la noi Societatea pentru Profilaxia tuberculozei, pusă sub scutul M. Sale Regina Maria, având ramuri în fiecare oraș. *Ajutați-o oricând vi se cere obolul, fără precupețire.* Primejdia boalei e prea mare, pentru ca să nu rupem fiecare un ban ce-l avem de prisos, ca să mărim mijloacele de luptă contra ei.

H) *Care ar fi mijloacele?* — Cunoaștem dușmanul, *acel mic microb* atât de rău făcător și nu mai incupe nici o discuție că a sosit momentul pentru a începe o adevărată goană pentru zdrobirea lui. Dar dacă ne bizuim pe stat, trebuie să știm că fără concursul populației, lupta nu va duce la rezultate bune. Statul ne va da armele de luptă și sfaturile folositoare. Statul ne va spune cum să ne ferim de rău îngrijind *curățenia locuinței, a trupului, să nu fim bețivi sau cheflii și să îngrijim de hrana noastră și a copiilor noștri.* Iară dacă știm unde este un ofticos să-l ocolim.

Dar în orașe ce greutate sunt pentru a suprima aglomerațiile de locuitori, de a da locuințe bune acelor lucrători, cari mai sunt expuși, unii din ei la profesiuni grele în aer închis și deci au ne-

voe de locuințe bine aerate și cu curți luminoase.

În gospodăria fiecăruia cu *var* și cu *leșie* sau *săpun*, se ajunge a se desinfecțea locuința, pentru a o ține în stare de curățenie aproape perfectă. Când ne mutăm, dacă nu avem la îndemână etuva de desinfecțare, trebuie să primenim totul, să curățim atât casa, cât și privata. *Locuind după un ofticos suntem expuși a lua boala la sigur.*

Să ne ferim de a locui mai mulți în aceeași odaie, cum se vede la orașe. Din statistice se constată că la 1000 locuitori întâlnim numai un caz de oftică când se ocupă 4 camere, 3 tuberculoși la 1000 de locuitori când se ocupă 2 camere și 7 tuberculoși când mai mulți locuitori locuiesc o singură cameră.

La orașe oftica este așa de răspândită, încât 97 la 100 sunt atinși de oftică. Nu toți ofticoșii sunt periculoși, mulți se vindecă repede și trecerea microbului, prin sângele lor servește ca ulțoi sau *vaccin*, ca să se îndure molipsirile ce vin. Oamenii de știință cu toate că se căznesc de câțva timp încoace, nu au ajuns încă la vaccinul contra ofticei, după cum avem vaccinul contra vărșatului, iar natura din spirit de prevedere a orânduit această vaccinare pe care o avem în mod natural în noi, pentru a suportă în îngrămădeli de oameni contagiunile de care nu ne putem feri. Aceasta înseamnă 97 la sută procent de contaminare de oftică la orașe.

1) *Cum se va da lupta contra ofticei.* — A se

căută cât mai mult izolarea bolnavului de sănătoși iar oamenii sănătoși trebuiesc apărați pentru ca sănătatea lor să se mențină în stare înfloritoare. Dacă partea a doua a acestui program, care ar rezumă toată profilaxia antituberculoasă, ar fi ușor de executat, partea întâia întâmpină greutăți de tot soiul. *Izolarea tuberculosului în mod obligatoriu*, așa cum se făcea în timpuri vechi cu leproșii, cari prin legi draconice erau izolați în *leprozerii*, nu se poate pune în practică în secolul al XX-lea, cu toate că ar fi mijlocul cel mai sigur pentru a împiedica boala, separând astfel bolnavii de cei sănătoși. Această izolare nu poate fi admisă din punct de vedere moral și social și când într'o Academie medicală s'a propus izolarea un savant medic a spus — cu drept cuvânt: Ar fi de dorit să vă ocupați de condițiile în care trăesc microbii tuberculozei, *ele sunt cu mult mai periculoase decât microbul însăși*. Și acest savant avea dreptate, căci se poate înțelege puțința izolării a sute de mii de ofticosi, *unde și cum?!*

Care este statul care ar dispune de atâtea fonduri, nu numai pentru cei bolnavi, dar și pentru acei ce rămân fără ajutorul părintelui bolnav. Dar dacă nu putem pune în practică ideala izolare, cel puțin să descoperim condițiile rele în care focarele de oftică prosperă, să ajungem la o lege de *declarație obligatorie îngrădită* care să conducă la supravegherea cazurilor și mai ales a *condițiilor de dezvoltare a cazurilor*. Și în

aceste focare trebuiesc luate măsuri de igienă din cele mai riguroase și *pedeapsa pentru scuipatul pe jos*. Statul după fondurile pe care le are, și niciodată nu va avea destul pentru o asemenea luptă, va trebui să creeze cât mai multe instituțiuni ca: spitale speciale, sanatorii la munte și la mare, dispensarii cu radiografie pentru înregistrarea cazurilor, controlul la domiciliu prin persoane anume educate, etc.

Pentru populațiile expuse dela orașe și sate, li se vor pune în vedere cum să întrețină locuințele, cum să-și îngrijească corpul, cum să mănânce și două campanii energice trebuie să facă statul:

1. *Contra bolilor sifilitice,*
2. *Contra băuturilor spirtoase.*

Prima chestiune ce se referă la locuințe întâmpină în aceste momente cele mai mari greutăți, din cauza prețurilor materialelor de lucru și a mânei muncitoare. Totuși statul va trebui să ajungă la impunerea de *locuințe model, urbane sau rurale*, locuințe uscate, cu aer și soare, căci cum se zice: unde nu intră soarele, intră doctorul.

Vom vedea cu multă mulțumire dispărând aceste locuințe țărănești nesănătoase, cu ferești lipite cu lut, fără pardoseală pe jos, cu grajdul în casă, astfel că animalele stau în casă cu omul. Individul mai trebuie să fie sănătos, căci acel să-

nătos luptă cu armele lui naturale în mod viguros și boala nu-l doboară.

Lupta cu microbii o dă sângele nostru, care are două feluri de corpi apărători, *celule albe* contra microbilor și *celule roșii* pentru a absorbi oxigenul din aer. Un sânge curat, va conține totdeauna armata necesară ca să lupte contra inamicului nostru: boala. Cu cât celulele roșii vor avea oxigen mai mult, cu atât celulele albe (fagocitele) vor fi mai sdravene.

În figura No. 3 se vede cum microbul lui Koch a pătruns în organism și cum se găsește izolat de un cordon puternic de celule albe, ce caută să-l distrugă. De aceea se zice cu drept cuvânt în popor, acei cu sânge curat nu se îmbolnăvesc niciodată.

Pentru a-l avea curat, să ducem viață curată, să dormim în aer, să facem exerciții în momente libere (jocuri cu mingea, cu popice etc.)

Mâncarea să fie cât se poate de nutritivă și curată. În special carnea și laptele ce pot transmite oftica trebuie supravegiate.

Educația alimentară are nevoie să fie făcută mai ales la noi, unde mai există o boală de origine alimentară, *pelagra* (ce provine din mâncarea de porumb crud). Nu alimentarea numai cu carne ar fi din cele mai recomandate. S'a văzut în unele țări ca Argentina, unde se consumă în mijlociu și într'un an 110 kgr. de carne de cap, că populația nu este scutită de tributul dat

tuberculozei. O alimentare mixtă—carne și legume—este aceea ce convine mai mult omului.

Alcolul sub orice formă trebuie lăsat; consumarea mai ales în crâșme, este tot una cu otrăvirea voită, ca și când am vrea singuri să chemăm moartea. Campania anti-alcolică privește pe stat și știm ce legi severe au fost votate în America pentru a suprima pericolul alcoolismului din ultimul timp.

J) *Cum trebuie să procedăm cu un ofticos?* — Când i s'a examinat scuipatul și s'a văzut că are microbii lui Koch (vezi figura 2), bolnavul devine un agent de molipsire. Scuipatul nu se va face decât în scuipători de tablă, în care se pune acid fenic (5 la 100) sau în lipsa scuipătorilor speciale, se va pune într'o cutie de carton făină de lemn, se va scuipa în ea și se va arde cu capac cu tot și cât mai des. Toate obiectele ce servesc ofticosului trebuiesc fierte într'un vas anume, iar lămpărea trebuie spălată numai după ce s'a fiert bine, fiindcă de multe ori spălătoresele pot căpăta boala, spălând rufe infectate (batiste murdare, cămăși etc.).

Ftizicul nu trebuie să sărute pe nimene, mai cu seamă pe copii. Ei nu pot locui decât singuri, în camere aerate și cu soare, iar pe jos se spală și nu se mătură. Măturatul face praf ce împrășteie sămânța.

Viața lui să fie din cele mai regulate; igiena impusă de doctor să o respecte, căci nici un tra-

tament nu este bun la un bolnav ce nu urmează regulile igienei.

El nu trebuie să se obosească, nu trebuie să lucreze decât foarte puțin și lucrul în comun, în ateliere trebuie interzis, pentru motivele pe care acum le cunoaștem.

Ofticoșii de câte ori fac abuzuri, constată că li s'a urcat temperatura.

Moralul bun la ofticos face mult și s'a văzut bolnavi cari au murit din cauza unor mari supărări.

Oboseala genitală este vătămătoare și inutilă. Creațiunea în asemenea condiții nu dă roade decât compromise. În America s'a făcut o lege pentru a opri căsătoria persoanelor ofticoase. Mai mult, s'a propus castrarea (jugănirea) bărbaților bolnavi printr'o operație foarte ușoară de făcut și de suportat, care consistă în a suprima tubul subțire ce conduce sămânța la bărbat.

Aerul curat, în special cel de munte, îi este folositor și se vede cum greșeau medicii mai vechi, acei ce aveau frică ca bolnavii lor să nu răcească, recomandându-le camere fără curent de aer, închise, iar bolnavii să stea la gura focului ori de câte ori se schimbă temperatura la rece. La țară trebuie ferestre mari și mai ales unde sunt bolnavi să nu se lipească cu lut, căci *ofticosul trebuie să doarmă cu fereastra deschisă*, fără însă a-i fi frig.

Mâncarea va fi supravegheată; ofticosul trebuie să mănânce încet și să mestece încet, ca să nu

obosească stomacul. El are nevoie de nutrire și trebuie să învingă lipsa de poftă de mâncare, pe care o are de cele mai multe ori. Alimentele trebuie să fie ușoare, fără acreli, pipărățuri, grăsimi râncede, etc.

Soarele, prin adevărate băi de soare întăresc corpul nostru, pune sângele în mișcare și face să ne sporiască numărul celulelor albe sau roșii.

Tuberculoza se vindecă. — În cazurile ușoare avem vindecări 80 la 100 și în cazuri grele 20 la 100. Bolnavul trebuie să intre în căutarea medicului, care are rolul cel mai mare în lupta contra tuberculozei. Omul va lupta contra bolii și cu cât iubești mai mult viața, cu atâta și lupta va fi mai mare.

Am văzut că oftica se declară din frageda copilărie, iar tuberculoza la adulți nu ar fi decât redeşeptarea tuberculozei infantile. De aceea trebuie să împiedicăm pe cei mici să o ia, adică să nu-i expunem să stea în focare unde s'ar putea molipsi.

S'a văzut în unele țări, care nu au deloc oftică — ele sunt de altmintrelea destul de rare — că indivizii din aceste ținuturi aduși în locuri cu oftică, au contractat boala ca un copil mic și au murit chiar, fiindcă nu au fost vaccinați de mici cum sunt mai toți cetățenii ce au înghițit microbii tuberculozei.

Din cele spuse se prind lămurit următoarele:

1. *Tuberculoza este molipsitoare în spitale, tren, ateliere, cazărmi, etc.*

2. Bolile ca pojarul, tusa măgărească, vărsatul, tifosul slăbesc organismul și-l expune ca să se molipsească.

3. *Femeile ofticoase trebuie împiedicate să se mărite, căci facerea slăbește organismul și dacă în timpul facerii organismul rezistă, după facere boala se agravează și de multe ori ia forma de ftizie galopantă. De aceea mulți propun întreruperea sarcinii.*

4. *Copilul de ofticos trebuie imediat separat de mama lui și dat la doică (mancă).*

În Franța există o operă de binefacere ce poartă numele de opera lui *Grancher*, ce are tocmai acest scop.

Din 1000 de copii astfel izolați timp de 10 ani, nu au murit decât 2 de oftică. Acest rezultat vorbește dela sine și nu mai e nevoie de a-l comenta.

5. *Lucrătorii cari au microbi în ei, riscă în timpul accidentelor de muncă să-și agraveze răul.*

Nimic de zis de rană la un ofticos lent; ea se vindecă tot așa de bine ca la un om sănătos. Dar dacă cade sau se lovește?

S'au văzut lucrători cari au scuipat imediat sânge și au devenit ftizici sau au căpătat boli în încheeturi cu coptură, ce nu mai îsprăviau să curgă.

Accidentele sau riscurile profesionale zgândăresc microbul ce doarme în cei mai mulți dintre meseriași, căci dacă nu ar fi fost accidentul, ar fi dus-o înainte, fără a fi stânjeniți de o boală așa de serioasă, pe care de altfel nici nu o bănuiau.

* * *

Aceasta-i boala și sfaturile necesare pentru a vedea de ce greutateți ne lovim pentru a o combate. Cele scrise mai sus arată că omul de știință va fi nevoit să lupte alături de toți laolaltă. Orice propagandă trebuie să găsească minți luminate și binevoitoare: Din conlucrarea și a unora și a altora, se va putea salva multe vieți, ce vor da brațe de muncă, atât de necesare refacerii de după război.

Acei cari vor lua răspunderea acestei lupte mari de dat împotriva ofitei și necruțând nici un sacrificiu, vor avea marea mulțămire când vor constata rezultatele îmbucurătoare. Ei vor putea zice că au făcut tot ce au putut pentru îndeplinirea datoriilor lor față de țară.

SIFILISUL

de Dr. EMIL GHEORGHIU

(«Cunoștințe folositoare» Seria B. No. 8.)

„Cartea Românească“, dând la iveală biblioteca populară „Cunoștințe folositoare“ a ținut să dea o înțâietate deosebită lucrărilor de popularizare a tuturor chestiunilor privitoare la igienă.

Una din aceste lucrări prețioase și cât se poate de binevenită este „Sifilisul“ de d-l. Dr. Emil Gheorghiu. În această cărticică, scrisă pe înțelesul tuturor și cu competența specialistului dornic de a îndruma mulțimea, cititorul găsește, pe deoparte, o descriere a boalelor venerice, iar pe de altă parte toate mijloacele de apărare împotriva lor.

Plină de învățăminte folositoare, această lucrare, merită să deschidă ochii tuturor, făcându-i să se ferească de această pecingine socială care este sifilisul.

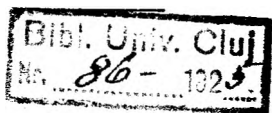
Sfaturile înțelepte date cu o limpezime demnă de o lucrare de popularizare a cunoștințelor igienei corporale, fac din această cărticică una din cele mai trebuincioase cărți pentru toți ce-ce țin la sănătatea lor.

Arătând toate relele pricinuite de lipsa de căutare medicală a oricărei boli venerice, cum și adevăratul dezastru ce amenință generațiile viitoare, autorul acestei excelente lucrări de popularizare aduce un real serviciu țării noastre.

De aceia nu trebuie să mai se găsească om cu știință de carte și dornic de binele său și al semenilor săi, care să nu citească această prețioasă carte.

Prețul Lei 2.

Se găsește de vânzare la „Cartea Românească“.

Pagini alese din Scriitorii români

Biblioteca periodică de popularizare

Editată din fondul cultural al societății „Cartea Românească”

Fiecare număr de 32 pagini, costă 1 Leu.

- No. 48. *M. Eminescu*: Poezii Populare.
No. 49. *I. L. Caragiale*: Povestiri.
No. 50. *Ion Ghica*: Egalitatea. — Școala acum 50 de ani.
No. 51. *Al. Russo*: Cântarea României.
No. 52. *Gr. Alexandrescu*: Fabule.
No. 53.—54. *V. Alecsandri*: Istoria unui Galben.
No. 55. *P. Dulfu*: Din povestea lui Făt Frumos.
No. 56. *Al. Donici*: Fabule.
No. 57. *P. Ispirescu*: Povestiri.
No. 58—59. *Pagini de*: O. Goga, Coșbuc, Creangă, A. Pann etc.
No. 60. *O. Goga*: Poezii.
No. 61. *Ion Creangă*: Amintiri din copilărie. I.
No. 62. *Th. D. Speranță*: Anecdote populare.
No. 63. *Ion Creangă*: Amintiri din copilărie, II.
No. 64. *C. Sandu-Aldea*: Povestiri.
No. 65. *Ion Creangă*: Amintiri din copilărie, III.
No. 66. *Anton Pann*: Judecata Săgurelui.
No. 67. *S. Fl. Marian*: Legendele Ciocârliei.
No. 68. *G. Negruzzi*: Povestiri.
No. 69. *Victor Vlad Delamarina*: Poezii.
No. 70. *Vasile Alecsandri*: Pasteluri.
No. 71. *M. Kogălniceanu*: Din istoria Românilor.
No. 72. *Al. Vlahuță*: Poezii.
No. 73. *I. L. Caragiale*: Noaptea Invierii.
No. 74. *P. Ispirescu*: Înșirto Mărgăritari.
No. 75. *D. Golescu*: Însemnări din Călătorie.
No. 76. *St. F. Marian*: Legendele Rândunicii.
No. 77. *D. Anghel*: Nuvele.
No. 78. *I. Heliade Rădulescu*: Poezii.
No. 79. *C. Negruzzi*: Povestiri.
No. 80. *Poezii Văcărescu*: Poezii.
No. 81—82. *Ion Creangă*: Harap alb.
No. 83. *P. Dulfu*: Din isprăvile lui Păcală.
No. 84. *P. Ispirescu*: Povestiri.
No. 85. *Al. Macedonski*: Năluci din Vechime.
No. 86. *G. Rotică*: Poezii.
No. 87. *C. Sandu-Aldea*: Nuvele.
No. 88. *N. Gane*: Nuvele.
No. 89. *Ion Popovici-Bănățeanu*: Din viața meseriașilor ardeleni.
No. 90—91. *Ion Creangă*: Dănilă Prepeleac.
No. 92—93. *V. Alecsandri*: Dridri.
No. 94—95. *Al. Odobescu*: Doamna Chiajna.
No. 96—97. *M. Eminescu*: Proză.
No. 98—99. *P. Ispirescu*: Povestiri.
No. 100—102. *Români din patru unghiuri*: (număr festiv).

Trimițându-se banii cu mandat poștal, se expediază broșurile franco de Societatea „Cartea Românească”, Bul. Academiei, 3, București.

BIBLIOTECA CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE

SUB ÎNGRIJIREA REDACȚIONALĂ A D-LUI I. SIMIONESCU

Profesor Universitar și Membru al Academiei

Seria A. „Știința pentru toți“.

- No. 1. **Omul primitiv** *Cum eră*, de Prof. I. Simionescu.
- No. 2. **Viața omului primitiv**, " " " "
- No. 3. **Gazurile naturale**, " " " "
- No. 4. **Albinele**, de T. A. Bădărău.
- No. 5. **Diabetul, îngrășarea și gălbănirea**, de Dr. M. Căhănescu-Carlsbad.
- No. 6. **Bazele vizibile și invizibile**, de C. Gheorghiu
- No. 7. **Viața microbilor**, de Dr. I. Gheorghiu.
- No. 8. **Furnicile**, de T. A. Bădărău.
- No. 9. **Vita plantelor**, de Prof. I. Simionescu.
- No. 10. **Electricitatea**, de Dr. Hurmuzescu.

Seria B. „Sfaturi pentru gospodari“.

- No. 1. **Îngrijirea pasărilor**, *Boalele lor*, de C. S. Motaș, Prof. Universitar.
- No. 2. **Despre tovărășii**, de preot C. Dron.
- No. 3. **Scarlatina și alte boule molipsitoare**, de Dr. I. Gheorghiu.
- No. 4. **Livada din sâmburi**, de C. Gheorghiu.
- No. 5. **În jurul casei**, de M. Lupescu.
- No. 6. **Casa**, de Prof. I. Simionescu.
- No. 7. **Morcovul și alte legume**, de Dr. I. Gheorghiu.
- No. 8. **Sifilisul**, de Dr. E. Gheorghiu.
- No. 9. **Temelul îmbunătățirii vitelor**, de D. G. Chițoiu.
- No. 10. **Votul obștesc**, de A. Gorovei
- No. 11. **Creșterea porcilor**, de A. Oescu.
- No. 12. **Viermii de mătase**, T. A. Bădărău.
- No. 13. **Oftioa (Tuberculoza)**, de Dr. Emil Gheorghiu.
- No. 14. **Pelagra**, de Dr. Babeș.
- No. 15. **Alegerea semințelor**, de Prof. C. Larițianu.

Seria C. „Din lumea largă“.

- No. 1. **Ucraina**, de G. Nastase asistent universitar.
- No. 2. **Cehoslovaquia**, de Prof. I. Simionescu.
- No. 3. **Munții apuseni**, de Prof. M. David.
- No. 4. **Finlanda**, de Prof. I. Simionescu.
- No. 5. **Bucovina**, " " " "
- No. 6. **Basarabia**, de G. Nastase.
- No. 7. **Dobrogea**, de Dr. C. Brătescu.
- No. 8. **Spre polul sud**, de Prof. I. Simionescu.

Seria D. „Știință aplicată“.

- No. 1. **Fabricarea săpunului** de Ing. A. Schorr.
- No. 2. **Motorul Diesel**, de Ing. Casseti.
- No. 3. **Despre parfumuri**, de Prof. Severin.
- No. 4. **Industria azotului**, de Laurețiu Caton.
- No. 5. **Aerul lichid**, de Ilie Matei.

În fiecare săptămână va apare câte un număr ce va cuprinde 32 pagini cu figuri și se va vinde cu 2 Lei.

Se pot face abonamente pentru 25 numere, trimițând 45 lei prin mandat poștal la Societatea „Cartea Românească”, București Bulevardul Academiei 3.

De vânzare la toate librăriile și depozitarii de gazete din țară.